

Példás összefogás a szakszerű szarvasgazdálkodásért Bács-Kiskunban

Méltán sorolható hazánk legjobb gímszarvasélőhelyei közé Bács-Kiskun megye déli-délnyugati része (bizonyos adottságai alapján talán éppen a legjobb). A térség vadgazdálkodói tisztában vannak vele, milyen értéket kezelnek, s a szarvasállomány szakszerű fenntartása, védelme, fejlesztése, hasznosítása érdekében szorosan együttműködnek egymással, valamint a Szent István Egyetem vadbiológus munkatársaival, akiknek segítségével valóban tudományos alapon végezhetik munkájukat. A partnerek tevékenységének szervezésében, összehangolásában, szakmai irányításában meghatározó szerep jut a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal vadászati osztályvezetőjének, **Szenek Zoltánnak**.

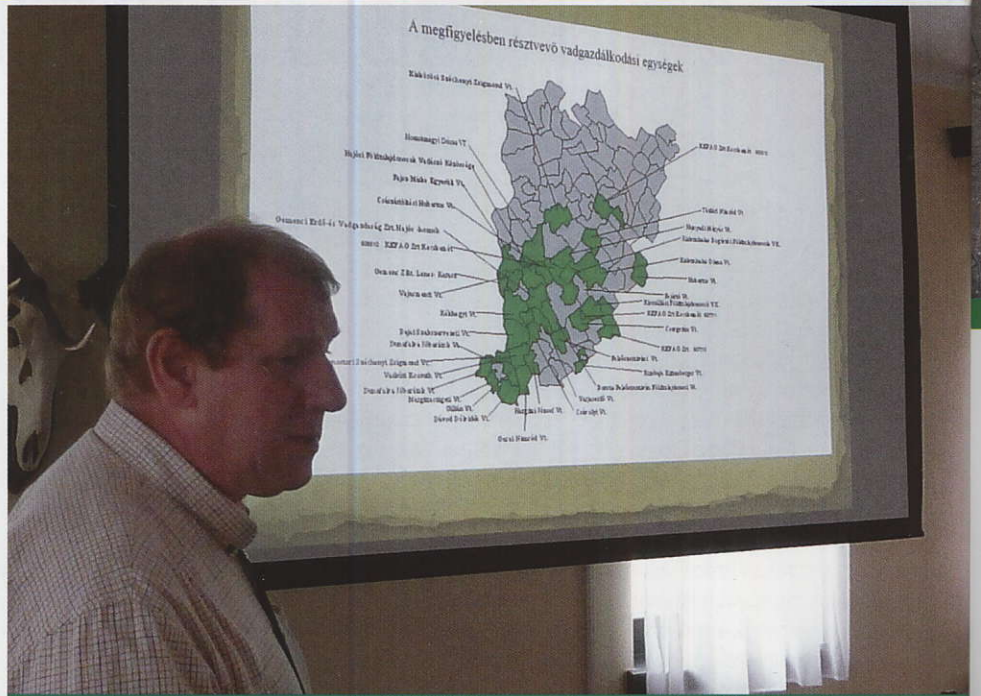
Az ő hívására és előterjesztése alapján gyűltek össze a hullott agancsok szemléjére az érdekelt vadgazdálkodók képviselői június 6-án, Hajóson, majd szakmai tanácskozára június 7-én, Vaskúton, a helyi Kossuth Vt. vadászházában.

Előterjesztésében Szenek Zoltán a szarvasgazdálkodás egyik legsúlyosabb problémájának nevezte az állományok el fiatalodását, valamint azt, hogy a területek, tájkozterek állományáról nincsenek valós, megbízható adatok. A februári becslési adatok és a bögési időszakban megjelenő állomány létszáma között akár 100%-os lehet az eltérés, amiben természetesen szerepet játszik az is, hogy a bögés idejére az állományok az egyes vadgazdálkodási egységek területe között átrendeződnek. Régóta ismert, hogy egy adott vadászterület gímszarvasállományáról a legpontosabb adatokat a bögés idején végzett állományfelvétellel kaphatjuk, csak éppen ezt szakszerűen és megbízhatóan el is kell végezni.

A már több mint egy éve, 2012 májusában, a megyében megtartott, az elmúlt tíz év anyagát bemutató hullajtottagancs-szemle igazolta, hogy a térség kiváló genetikai állománnyal rendelkezik, és a szarvasállomány el fiatalodása még nem öltött olyan mértéket, mint a Dél-Dunántúlon és más, egyébként hasonlóan értékes tájegységben, ami ott természetesen a gazdasági kényszerre vezethető vissza.

A gímszarvasállomány minőségének megőrzése érdekében, Császártöltés, Hajós, Sükösd környékén hat vadászatra jogosult területe különleges rendeltetést kapott (Hajósi Ftk., homokmégyi Dózsa Vt., császártöltési Hubertus Vt., KEFAG Zrt. császártöltési területe, sükösi Kékhegyi Vt. és a Gemenc Zrt. lenes-karasi területe).

A Szent István Egyetem Vadvilág Megőrzési Intézetének munkatársai által korábban a térségben végzett több mint tízéves kutatás, az eredmények és tapasztalatok rávilágítottak arra, hogy a megye értékes gímszarvasállományának kezelését, a vadvédelmi-vadgazdálkodási feladatokat át kell értékelni a mennyiség és minőség megőrzése érdekében. A Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal vadászati osztályának kezdeményezésére és felhívására a vadászatra jogosultak úgy döntöttek, hogy ahol bögő bikák találhatók, hosszú távú felmérésbe kezdenek. Mindezt annak érdekében, hogy az egyes területek, kistérségek gímszarvasállományáról megbízható adatokkal rendelkezzenek. Céljuk, hogy információt szerezzenek a gimállomány te-

Dr. Szemethy László egyetemi docens kivetített térképen mutatja, mely vadgazdálkodók vettek részt a vizsgálatokban

rületek közötti eloszlásáról, ivarányáról, a bikák korosztályi összetételéről, megoszlásáról és a szaporulat alakulásáról. A megye vadászai ennek érdekében a bögési időszakban terepi megfigyeléseket szükséges végezteni, és a látottakat egy erre a célra készített nyomtatványon rögzíteni. A megfigyeléseket a teljes bögési időszakban (beleértve az utóbögés is), azaz augusztus 20-tól október 31-ig folyamatosan szükséges végezteni. Az első felmérés 2012 őszén történt. Az állományjellemzők felmérésében elsősorban a hivatásos vadászok, vadászmesterek, illetve számos sportvadász vett részt. Az állományfelvételhez a Vadvilág Megőrzési Intézet által készített nyomtatványt és útmutatót mellékeltek. Az adatlapot a Bács-Kiskun megyei vadászati osztály számára kellett elküldeni november 15-ig. Az adatok kiértékelését a Szent István Egyetem Vadvilág Megőrzési Intézet munkatársai végezték (*Nyebehaj Nóra* vadgazdamérnök hallgató, *Bleier Norbert* egyetemi tanársegéd és **dr. Szemethy László** egyetemi docens). Tavaly ősszel a térség 35 vadászatra jogosultja vett részt az adatgyűjtésben, és 3440 megfigyelési adatot gyűjtöttek, amely adatok az ivarányra, a vezetett borjak arányára, a bikák koreloszlására vonatkoznak. Természetesen hasznos volna, ha a megye déli felének valamennyi vadgazdálkodója csatlakozna a programhoz. A tervek szerint a munka több éven át tart majd, hogy minél pontosabb képet kapjanak az itt élő gimállományról.

A vaskúti szakmai tanácskozáson dr. Szemethy László, a szarvasállomány vizsgálatának szakmai irányítója igen érdekes adalékokkal szolgált a közös munkához. Előadásának bevezetőjében kifejtette, először is megbízható adatokra, információra van szükség, úgynevezett bioindikátorokra, hogy azok elemzésével, szakmai szempontból megalapozott vadgazdálkodást lehessen folytatni.

A résztvevők különösen nagy érdeklődéssel hallgatták azokat a korábbi, illetve más területeken is végzett vizsgálati, kutatási eredményeket, amelyek cáfolnak számos, széles körben elterjedt nézetet, elvet. Az eltartóképességet például egyáltalán nem tartja elfogadható indikátornak, mivel szabad területen azt még soha, sehol nem érte el a szarvasállomány. Itt, a megyében pedig különösen használhatatlan fogalom, ugyanis a felmérésük alapján például a hajósi erdőterületen (főleg homoki akácos erdők) a szarvasok számára fogyasztható biomassa (a cserjeszintben a szarvas számára elérhető hajtásvégek összömege) hektáronkénti átlagos mennyisége tavasszal 2-2,5 tonna, kora nyáron pedig 1,5-2 tonna. A mezőgazdasági területek pedig a kecskefűzes csatornapartokkal, ligeterdőkkel és a közjéjük ékelődő agrárkultúrákkal képesek kielégíteni a szarvas igényeit: tavasszal és kora nyáron 3-3,5 tonna hektáronként. (Összehasonlításképpen, ez az adat a Pilisben 0,6 t/ha, Somogyban 2,0 t/ha.)

A vizsgálataik alapján továbbá úgy találták, hogy a szarvas alig iszik, ha talál nedvűs növényzetet, ugyanis az emésztés során a táplálékból felszabaduló vizet hasznosítja. Kultúrnövényt is alig fogyaszt, még tejes kukoricát sem. Számára legvonzóbbak a kétszikűek, főleg a cserjeszint növényei. A rádiotelemetriás vizsgálatok pedig azt igazolták, hogy az itt élő szarvasállomány, ha nincsenek rendkívüli kényszerítő körülmények, nem vándorol, meglehetősen nagy területhűséggel jellemezhető. Természetesen egy-egy bika mozgáskörzete akár két-három vadgazdálkodási egységet is érinthet, ezért is fontos a gazdálkodásuk összehangolása. Ezt támogatja a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal és ehhez igyekszik alapot adni az elkezdett adatgyűjtés is.

Gyenge László